

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

Aan de minister-president
Postbus 20001
2500 EA DEN HAAG

Geachte heer Rutte,

Via deze brief vragen wij, mede namens de gemeentelijke en regionale (jeugd- en kinder)ombudsmannen, het kabinet om zijn verantwoordelijkheid te nemen in de huisvestings- en daklozenproblematiek. Om te benadrukken dat dit een gezamenlijke verantwoordelijkheid van meerdere bewindspersonen is, richten wij ons tot u. Bij het vinden van een oplossing zijn nagenoeg alle ministeries betrokken. De Rijksoverheid is nu aan zet.

Aanleiding

Eind augustus jl. maakte het CBS de nieuwste cijfers over dakloosheid bekend. Het kabinet liet weten zich rot te zijn geschrokken: "We zouden ons moeten schamen dat we er in zo'n rijk land niet in slagen om mensen een fatsoenlijk dak boven het hoofd te bieden." De huidige woonagenda's, meerjarenplannen en actieprogramma's zijn blijkbaar niet voldoende geweest om de dakloosheid te verminderen. De staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport kondigde aan nog dit najaar met een aanvullend kabinetsplan te komen.¹

Er is nú actie nodig

Inmiddels zijn we vele actieprogramma's, brandbrieven, debatten en Kamervragen verder, maar het aantal daklozen blijft stijgen evenals de wachtlijsten voor opvang. Met schaamte en aanvullende plannen lossen we voor nu het acute huisvestings- en dakloosheidsprobleem niet op. De toegang tot de maatschappelijke opvang in met name grote steden zit potdicht, de crisisopvang zit vol met mensen en gezinnen die eigenlijk in de maatschappelijke opvang horen en de uitstroom naar sociale huurwoningen is zo goed als onmogelijk. Terwijl tussenoplossingen voor uitstroom, zoals kamerverhuur en inwonen, belemmerd worden door rijksregels, zoals de kostendelersnorm. Of door onduidelijkheid bij gemeenten over de beleidsvrijheid om regels al dan niet toe te passen.

Als ombudsvoorzieningen krijgen wij steeds vaker signalen van mensen die niet zelfredzaam zijn, maar toch geen toegang krijgen tot de maatschappelijke opvang. Dit, omdat er geen sprake is van psychische of verslavingsproblematiek. Wij zien steeds vaker dat jongeren en gezinnen dakloos raken, daar waar het voorheen met name alleenstaande mannen waren. Wij zien vrouwen die noodgedwongen in een onveilige situatie blijven wonen, omdat er geen plek is in de vrouwenopvang. Wij zien kinderen die worden gescheiden van hun ouders, omdat er domweg geen opvangplekken voor gezinnen meer zijn. En wij zien in sommige gemeenten dat er voor gezinnen zonder regiobinding geen plek is en hulp tekort schiet om onderdak te vinden. Wij vrezen dat de totale omvang van het probleem nog veel groter is, omdat mensen soms al worden weggestuurd voordat een gemeente hun hulpvraag zelfs maar heeft geregistreerd.

Pagina 1/2

Datum

4 december 2019

Onderwerp

Huisvestings- en daklozen-
problematiek

Ons nummer

2019.28758

Contactpersonen

Nationale ombudsman

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

T 070 356 35 63

www.nationaleombudsman.nl

¹ Brief van de staatssecretaris van VWS van 17 september 2019, TK 2019-2020, 29 325, nr.102.

Wij hebben dagelijks te maken met noodsituaties en interveniëren daarin. Wij constateren dat gemeenten welwillend zijn en doen wat zij kunnen om de dakloosheid het hoofd te bieden. Maar steeds vaker constateren wij dat ook zij met lege handen staan als wij met een acuut huisvestingsprobleem bij hen aankloppen. De oplossing hiervan is de gemeenten boven het hoofd gegroeid. Het wordt daarom nu écht tijd om ook op rijksniveau verantwoordelijkheid te nemen. Dit kan niet langer alleen aan de gemeenten worden overgelaten, coördinatie van mogelijke oplossingen vanuit het Rijk is noodzakelijk.

Pagina 2/2

Ons nummer

2019.28758

Rijksoverheid: pak de regie en maak nú oplossingen mogelijk

Van de gemeenten mag worden verwacht dat zij creatieve, onorthodoxe maatregelen nemen om noodoplossingen te creëren, maar die oplossingen moeten dan wel mogelijk zijn.

Wij verzoeken het Rijk daarom per direct samen met gemeenten dergelijke noodoplossingen mogelijk te maken. Door daarbij de regie te pakken en gemeenten te faciliteren en te ondersteunen bij de lokale, regionale en landelijke aanpak van het daklozenprobleem. De nood is groot en vraagt ook van het Rijk om onorthodoxe oplossingen, waarna de moeilijke weg naar structurele oplossingen moet worden gevonden. Naar ons idee helpt het bij dit alles om belemmerende structuren en systemen te doorbreken. Stel daarom knellende wetgeving en/of beleid (tijdelijk) buiten toepassing en werp geen (nieuwe) drempels op.

Dit probleem dient op korte termijn het hoofd te worden geboden. Wij zijn graag bereid daarover nader met u in gesprek te gaan. Hopelijk kan zo worden voorkomen dat u zich over een half jaar weer rot schrikt en nog steeds moet schamen over hoe het allemaal zo ver heeft kunnen komen.

Een afschrift van deze brief wordt gestuurd aan de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer.

De Nationale ombudsman,

De Kinderombudsvrouw,

Reinier van Zutphen

Margrite Kalverboer